

Model català i Comunitats Energètiques Locals (CELS)

Pep Centelles i Portella
josep.centelles@gmail.com
www.portella.cat
Manresa, gener de 2023

CONTINGUT

1.- GOBIERNO DE ESPAÑA.....	1
2.- COMUNITATS ENERGÈTIQUES LOCALS (CELS)	1
3.- GOVERN AUTONÒMIC DE CATALUNYA.	2
4.- RENOVABLES = A INVERSIÓ (€)	2
5.- GUANYADORS I PERDEDORS.....	3
6.- LA PREGUNTA FINAL	3
ANNEX PEL 2030	4

1.- Gobierno de España

El 31 de desembre del 2020 s'hauria d'haver transposat a la legislació de cada estat la Directiva UE 2019/944 que defineix les Comunitats Ciutadanes d'Energia i **atorga drets** a qui en vulgui formar una. Dos anys de retard i el més calent és a l'aigüera. A Espanya encara no tenim aquests drets ajustats a la legislació vigent. De fet, **tenim aquests drets conculcats**.

Un munt de gent amb iniciativa i delerosa d'exercir-los està constituint ens jurídics (associacions, cooperatives, societat limitades, etc.) usant el nom de **Comunitat Energètica Local (CEL)** o similar per començar a posar-los en pràctica parcialment. En realitat l'únic que poden fer és practicar l'**autoconsum compartit**. Pràctica encomiable que en principi no necessita constituir cap societat.

El mateix BOE del 19 d'octubre passat ho reconeix clarament: "...*gran parte de las actuaciones que hoy día se publicitan como comunidades renovables están realizando actuaciones que en realidad, regulatoriamente, se corresponden con el autoconsumo colectivo.*" I la gran "transposició" que fa dels drets de la Directiva és permetre que els qui han constituït una societat d'aquesta mena només necessitin una firma per tractar amb la distribuïdora (ENDESA¹), ja que altrament calen les signatures de tots i cadascun dels membres que volen compartir per cada gestió que s'hagi de fer.

2.- Comunitats Energètiques Locals (CELS)

Cal notar que el lloable autoconsum col·lectiu és el mínim *minimorum* dels drets a compartir, comprar o vendre energia que atorga la Directiva. De fet, a la seva empara, el potencial d'actuació d'una Comunitat Energètica és molt ampli, tan ampli que permet parlar de la **gestió integral de tota l'energia** (elèctrica i tèrmica) que usin el conjunt de membres de la comunitat. Tan l'energia autogenerada renovable, com la importada

¹ El 95% de la xarxa de distribució de Catalunya (monopoli natural) és propietat d'ENDESA que per complicar-ho més ha canviat varies vegades de nom, primer fou **Endesa Distribución** i ara es diu **e-distribución**, així, tot en minúscules i el guionet (<https://www.edistribucion.com/>).

(renovable o no)². Això té una importància cabdal per a les **PIMEs** i molt especialment al **Polígons Industrials**.

El principal interès d'aquesta "gestió integral" rau en els importants guanys que es poden obtenir en l'**eficiència de final d'itinerari**. És a dir, en l'eficiència després dels comptadors (CUPS), siguin de gas o d'electricitat. Cal notar que les majors pèrdues energètiques es produeixen després dels comptadors quan ja no són responsabilitat de les grans empreses energètiques. Cal ser conscients que tan en usos residencials, comercials o en PIMEs, **les pèrdues per manca d'eficiència es donen "dins de casa"**. Les grans energètiques en saben molt d'energia i no deixen escapar ni un sol kWh, són molt eficients, en canvi estan molt felices quan la seva clientela la malbarata, car així facturen més³.

3.- Govern autonòmic de Catalunya.

L'actual Govern de Generalitat (ERC) defensa un "model propi" que sovint anomena "**model català**" que en la part de captació d'energies renovables es basa en els següents principis: "*Apostem per un model distribuït, participatiu, democràtic i de cohesió territorial*". On sovint es parla de "*pacificació territorial*" i de "*prioritzar les instal·lacions més modestes enfront dels grans parcs eòlics i solars*", inferiors a 5 MW de potència, és a dir per sota de les 6 o 7 Ha, ja que "*No volem repetir el model oligopolístic extractivista del segle passat*". Simultàniament s'insisteix en que "*l'aposta per les renovables és urgent per complir els objectius de produir el 50% d'energia⁴ renovable el 2030*)

Com es pot veure a la taula del PRO-EN-CAT a l'annex del final, al 2030, a part de les cobertes, ens caldrien més de 1.100 parcs FV d'aquest *modestos*. Bastant per sobre d'un per municipi (947) i amb això obtindríem menys d'un quart de l'electra que ens caldria. Aquesta podria ser el que a mi m'agrada anomenar "**captació a Km0**", és a dir, que aquest miler llarg de parcs FV estiguessin ben lligats a un miler de **CELs de polígons industrials** de forma que es garantis, entre altres coses, el **consum directe** de tota la producció en hores solars (primer mandat d'eficiència) els 365 dies de l'any.

4.- Renovables = a inversió (€)

A preus actuals aquests parcs necessiten una inversió mínima de 5.500.- M€. Els diners **no** són problema ja que en aquest injust món capitalista on vivim, d'inversors amb diners en sobren. En sobren sempre que s'acompleixin dues condicions, primera, que el projecte sigui rendible. Aquí no hi ha problema, car invertir en energia FV ho és i molt. Oi més amb els actuals preus de l'energia que no baixaran. La segona és seguretat jurídica. Llevat dels especuladors al Bitcoin o similars, **ningú inverteix sense seguretat jurídica**, i en l'àmbit de les renovables a Km0 qui ha de donar la seguretat jurídica és la llei que transposi la Directiva UE 2019/944.

Amb una bona transposició és totalment factible aixecar inversions locals (que no vol dir petites) entre les PIMEs de polígons industrials d'uns pocs milions d'euros per fer realitat aquest parcs. L'esquema és senzill: Comunitat Energètica Local de Polígon Industrial + inversió en FV a les cobertes + inversió en biomassa per fred i calor del polígon +

² En el fons, la gran novetat de la Directiva (UE) 2019/944 és que fulmina l'**unbundling** o segregació forçada entre les activitats de gestió de monopolis naturals i les de mercat en lliure.

³ D'aquí la perversió del terme "**energia final**" de les estadístiques, que de fet no és "final" de res més que de la responsabilitat del venedor. Crec que s'hauria d'anomenar "**energia venuda**" o comercialitzada.

⁴ Suposo que vol dir "electricitat" i no "energia". L'ús massa freqüent d'aquest dos termes com a sinònims també resulta pervers, sobretot quan es donen %, car l'electricitat a Catalunya, actualment només ve a ser un 30% del total de l'energia usada.

inversió en un o dos parcs *modestos* de FV lligats al polígon per “línies directes” i amb contractes PPA d’autoconsum.

Les **PPAs d’autoconsum** són ja un excel·lent instrument per finançar parcs modestos a 10 o 15 anys, però sense llei de CELs només tenen sentit per a grans empreses. Les PIMES per poder signar PPA s’han d’ajuntar en CELs i fer **gestió conjunta tècnica i financera de l’energia** (elèctrica i tèrmica). Sense seguretat jurídica no ho faran mai. Aquesta és la verdadera **política energètica de Km0**. És una política jurídica i financera, perquè el problema de les renovables jo no es la tècnica, és la inversió econòmica.

5.- Guanyadors i perdedors.

Tota política té guanyadors i perdedors. La bona política té molts guanyadors i pocs perdedors. Amb aquest model de política energètica Km0, **qui hi guanya?** En primer lloc les PIMES que poden rebaixar la seva factura energètica entre un 10 i un 30%. En segon lloc, i encara més important, Catalunya que no es desindustrialitza i enlloc de perdre llocs de treball en general, i molts!. **Qui hi perd?** L’oligopoli energètic, perquè amb l’eficiència de final d’itinerari (després del comptador) vendrà menys kWh (d’electricitat o de gas).

Vist des d’aquesta perspectiva s’endevina el perquè del **retard en la transposició** de les directives europees, perquè l’oligopoli té molt poder i, clar, no accepta la mínima retallada del seu negoci.

6.- La pregunta final

Com és que el Govern de la Generalitat que diu defensar aquest “model propi”, que a mi m’agrada anomenar-lo de Km0, **no fa res** per forçar la transposició de la directiva? Fins i tot sembla que ni tan sols s’ha plantejat **què n’espera d’aquesta llei**.

És conscient el Govern que el model de PIMES català (i valencià) és diferent del de la resta de l’estat i que per tant nosaltres a ben segur n’hem esperat coses diferents?

És conscient el Govern que una part de la transposició, la referent a la definició dels diferents ens jurídics de les CELs toca el Dret Civil català? Recordeu que la regulació de les Comunitats de Veïns en propietat horitzontal formen part d’aquest Dret.

NOTA final. Aquesta política energètica proposada no s’acaba amb la llei de CELs, necessita molts altres passos, per exemple, el **control** públic de la xarxa de distribució (monopoli natural ara en mans privades) i de la seva ampliació per fer línies d’evacuació dels parcs FV.

Pep Centelles i Portella

josep.centelles@gmail.com

<http://portella.cat/articles-per-temes/energia>

Manresa, gener de 2023

Annex pel 2030

GENERACIÓ D'ENERGIA ELÈCTRICA

Evolució de la producció bruta d'energia amb energies renovables (GWh)

	2020	2030	2040	2050
Hidràulica	5.209,6	4.282,6	4.068,4	3.854,3
Eòlica terrestre	2.637,2	13.652,3	36.395,8	45.955,1
Eòlica marina	0,0	4.100,0	6.059,6	13.285,6
Fotovoltaica teulades	325,9	3.049,6	10.039,0	15.361,1
Fotovoltaica altres	0,0	718,3	2.808,1	3.618,4
Fotovoltaica terra	158,2	7.639,1	22.444,4	32.248,6
Altres ¹	416,6	892,5	1321,7	1166,8
TOTAL	8.747,6	34.334,3	83.137,0	115.489,8

¹ Altres inclou: RSU renovable, cogeneració renovable, biogàs, biomassa forestal i agrícola i solar termoelectrica

Font: PRO-EN-CAT 2022.

7.640 GWh de FV generats a terra => a 1.400 hores eq. => 5.500 MWp de FV instal·lada => bastant més de 1.100 parcs de menys de 5 MWp => unes 7.200 Ha => i + de 5.500.- M€ d'inversió.

A Catalunya tenim 947 municipis.

3.050 GWh en cobertes => a 1.200 hores eq. => 2.541 MWp i ara en tenim 325.

Amb aquestes instal·lacions *modestes* fariem uns 10.690 GWh => menys d'un terç del que necessitem.